

Vedlegg F til klima- og energiplan for Gran 2018-2022

Handlingsprogram

Mål	Tiltak/virkemiddel	Måleindikator	Ansvar	Samarbeid	Tidsplan	Kostnader	Prioritet ¹
Mål 1: Gran kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.							
1.1	Innføre kildesortering i kommunale virksomheter i tråd med HRAs sorteringsfraksjoner.	Antall virksomheter med fullstendig sorteringsstasjon Sorteringsprosent i plukkkanalyse (gjennomføres årlig i perioden 2018-2022) Questback-undersøkelse for ansatte	Eiendom	Alle virksomheter	Innen 2020	Utstyr til sorteringsstasjoner Personalressurser	
<i>Prioritert område: a) Redusere utslipp fra egen bilpark</i>							
1.2	Ved innkjøp av nye kommunale biler skal nullutslippsbiler vurderes.	Antall og andel nullutslippsbiler Rapport/klimaregnskap fra leverandør ²	Stab & støtte	Brukere (Hjemmetjenesten, teknisk drift) Innkjøpskoordinator	Løpende	Kan gi høyere investeringskostnader, men lavere driftskostnader enn bensin- og dieselbiler.	
1.3	Installere ladepunkter for tjenestebiler ved kommunale bygninger og arbeidsplasser som har behov for det.	Antall nye ladepunkter Andel bygg med ladepunkter	Eiendom	Klimapådriver	Installeres løpende. Fullført innen utgang av 2022.	Ca. 10-15 000 kr pr ladepunkt Ladepunktbehov må kartlegges Søke tilskudd	
1.4	Tilrettelegge for og øke bruken av web- og telefonmøter, streaming av seminarer etc.	Utstyr installert Questback-undersøkelse for ansatte (kartlegge bruk)	IKT	Alle virksomheter	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Utstyr til møterom Utstyr til ansatte Evt. abonnementskostnader	
<i>Prioritert område: b) Redusere utslipp fra egne bygg og anlegg</i>							
1.5	Alle kommunale nybygg skal bygges i tre og/eller materialer med like lavt klimaavtrykk.	Antall bygg med slike kvaliteter Klimaregnskap for bygg Antall m ³ trevirke benyttet	Prosjektansvarlig	Tredriver i Oppland Treteknisk Institutt m.fl.	Løpende Gjelder f.o.m. 2018		

¹ Prioritering gjelder tiltak med økonomisk konsekvens og som må følges opp i kommunens budsjett- og økonomiplan. Dette gjelder også tiltak som krever ekstra personalressurser utover stillingsansvar/oppgaver. Tiltak som har økonomisk konsekvens i form av investeringskostnader er det ikke vurdert prioritering for siden dette behandles i egne vedtakssaker (f.eks. innkjøp av nullutslippsbiler, bruk av tre og fornybar energi i bygg).

² Forutsetter at biler på fossilt drivstoff registrerer kjørte km f.eks. ved bruk av drivstoffkort ved fylling.

1.6	Bruke lave klimagassutslipp (LCA) og livsløpskostnader (LCC) i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium i kommunens anskaffelser for bygg- og anleggsarbeid.	Gjennomført krav	Prosjektansvarlig Eiendom		Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.7	Innføre beregning av klimagassutslipp som et vurderingskriterium ved anskaffelser over 5 millioner.	Gjennomført krav	Stab og støtte		Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.8	Benytte et gjennomgående system for vurdering av miljøkvaliteter for kommunale byggeprosjekter, både ved nybygg og større rehabiliteringsprosjekter (eksempel: BREEAM sertifisering).	Antall og andel byggeprosjekt der miljøsertifiseringssystem er benyttet	Eiendom		Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.9	Bruk av energikilder med lavt klimafotavtrykk skal vurderes i alle kommunens byggeprosjekter. Jordvarme, solenergi og biovarme skal inkluderes i alle vurderinger.	Antall og andel byggeprosjekt der fornybar energi er vurdert og valgt Fornybarandel av kommunens energibruk	Eiendom		Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.10	Vurdere å installere energifleksibelt lavtemperatur varmeløsning (vannbårent) basert på fornybare energikilder med lavt klimafotavtrykk i alle kommunale formålsbygg ved større rehabilitering.	Gjennomført installasjon	Eiendom		Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.11	Arbeide videre med tiltak for energisparing (ENØK) i kommunale bygg.	Antall Enøk tiltak Årlig energibruk i bygg	Eiendom	Driftsledere/vaktmestere	Løpende Gjelder f.o.m. 2018	Eventuelle økte driftsutgifter	
1.12	Etterspørre anleggsmaskiner med null- eller lavutslippsteknologi eller så lavt klimafotavtrykk som mulig i kommunale bygg- og anleggsprosjekter.	Antall og andel av bygg- og anleggsprosjekt hvor dette er etterspurt og gjennomført	Eiendom		Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
<i>Prioritert område: c) Redusere utslipp fra kommunale vareinnkjøp</i>							
1.13	Fra 2018 stiller vi krav om synliggjøring av klimafotavtrykk i alle relevante innkjøp. Innen 2020 er klimahensyn i kravspesifikasjon eller som tildelingskriterium godt innarbeidet i hele organisasjonen.	Gjennomført krav	Innkjøpsansvarlige Alle virksomheter	Innkjøpskoordinator	Løpende Gjelder f.o.m. 2018		
1.14	Innarbeide følgende satsingsområder i felles anskaffelsesstrategi og avtale om interkommunalt innkjøpssamarbeid for Hadelandskommunene: - Kortreiste innkjøp der det er hensiktsmessig. - Grønn innkjøpsprofil og kretsløpstankegang. - Synliggjøring av klimafotavtrykk og livsløpskostnader.	Ferdigstilt strategi og avtale	Innkjøpskoordinator	Klimapådriver	Innen 2019		

Mål 2: Gran kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.

2.1	Fremme bruk av elsykler.	Antall elsykler solgt lokalt	Klimapådriver		2018-2019	Innkjøp av kommunale elsykler 100 000 kr?	
2.2	Stimulere og tilrettelegge for etablering av boligløsninger som bidrar til lavere klimagassutslipp og mer bærekraftig ressursutnyttelse. Det skal startes opp et arbeid med å regulere et område til bærekraftig byggefelt hvor slike løsninger kan utprøves.	Andel av nye bygninger med disse kvalitetene	Næringsrådgiver	Klimapådriver	Løpende		
2.3	Unngå drenering av myr og våtmark i nye areal- og reguleringsplaner.		Plan, bygg og oppmåling		Løpende		
<i>Prioritert område: a) Knutepunktutvikling på Brandbu, Jaren og Gran</i>							
2.4	Etablere trygg sykkelparkering ved kollektivknutepunkt.	Antall sykkelparkeringsplasser	Plan, bygg og oppmåling Bane Nor Oppland Trafikk Grunneiere		Innen utgang av 2022	Kommunal egenandel (spleiselag) Personalressurser	
2.5	Utrede potensialet for fortetting av eksisterende boligarealer, med mål om at veksten i persontransporten skal tas med kollektiv, sykkel og gange.	Utredning gjennomført	Plan, bygg og oppmåling		Løpende	Personalressurser	
<i>Prioritert område: b) Utvikle infrastruktur for elbiler, sykkel og gange</i>							
2.6	Arbeide for at det etableres flere ladepunkter.	Antall ladepunkter	Utbyggere/ grunneiere Grønn Kontakt	Klimapådriver	Løpende	Evt. Søke tilskudd	
2.7	Arbeide for at det etableres flere hurtigladere i tettstedene.	Antall hurtigladere	Utbyggere/ grunneiere Grønn Kontakt	Klimapådriver	Løpende	Evt. Søke tilskudd	
2.8	Utbedre gang- og sykkelveier.	Gjennomført aktivitet (inkl. registrert i områdekart)	Samferdsel & Park		Løpende		
<i>Prioritert område: d) Forbedre kollektivtransport</i>							
2.9	Ved omreguleringer eller nyreguleringer av bolig- og næringsområder og nye hyttefelt skal et godt eksisterende eller mulighet for et godt fremtidig kollektivtilbud vektlegges i planleggingen.	Andel av reguleringssaker hvor dette hensynet er ivaretatt	Plan, bygg og oppmåling		Løpende		
2.10	Samarbeide med busselskap og fylkeskommunen for at kollektivtransport blir et godt alternativ til bil på de viktigste reisestrekningene for Hadeland.	Evaluerer av rutetilbud Kollektivandel/antall reisende med kollektiv Reisevaneundersøkelse Transportanalyse i 2022?	Kultur & Samfunn	Regionrådsadm. Fylkeskommunen Busselskap	Løpende	Personalressurser	

2.11	Drive påvirkningsarbeid gjennom Stor-Oslo Nord-samarbeidet for at investeringer i Gjøvikbanen/CityLink prioriteres i Nasjonal Transportplan.	Evaluering av togtilbud Nasjonal transportplan 2022-2033	Ordfører	Regionrådsadm/ Regional prosjektleder	Løpende	Personalressurser Midler avsatt til regional stilling.	

Mål 3: Gran kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.

3.1	Påvirke gjennom kommunens eierskap i Hadeland og Ringerike Avfallsselskap.	Prosentandel materialgjenvinning hos HRA	Ordfører		Løpende		
3.2	<i>Innføre kildesortering i kommunale virksomheter i tråd med HRAs standardfraksjoner.</i>	<i>Se tiltak 1.1</i>	<i>Se tiltak 1.1</i>	<i>Se tiltak 1.1</i>	<i>Se tiltak 1.1</i>	<i>Se tiltak 1.1</i>	
3.3	<i>Kretsløpstankegang innarbeides som satsningsområde i interkommunal innkjøpsstrategi for Hadeland</i>	<i>Se tiltak 1.14</i>	<i>Se tiltak 1.14</i>	<i>Se tiltak 1.14</i>	<i>Se tiltak 1.14</i>	<i>Se tiltak 1.14</i>	
3.4	Gi innbyggerne kunnskap og praktiske tips for å øke utsorteringsgraden av husholdningsavfall.	Plukkanalysar	HRA	Klimapådriver Kommunikasjons-ansvarlig	Løpende		
3.5	Gjennomføre vedtatte bestemmelser om fjernvarme i Mohagen industriområde.	Antall nye tilknytninger kWh produsert	Plan, bygg og oppmåling		Løpende		
3.6	Initiere mulighetsstudie for biogassanlegg i landbruket.	Gjennomført mulighetsstudie	Landbrukskontoret	Landbrukets Fagråd Hadeland HRA	Innen 2022	Personalressurser Prosjektfinansieres Søke tilskudd	

Mål 4: Gran kommune skal redusere klimagassutslipp fra energibruk, med særlig fokus på oppvarming.

4.1	<i>Bruk av fornybare energikilder skal vurderes i alle kommunens byggeprosjekter. Jordvarme og solenergi skal inkluderes i alle vurderinger.</i>	<i>Se tiltak 1.9</i>	<i>Se tiltak 1.9</i>	<i>Se tiltak 1.9</i>	<i>Se tiltak 1.9</i>	<i>Se tiltak 1.9</i>	
4.2	<i>Vurdere å installere energifleksibelt lavtemperatur varmeløsning (vannbårent) basert på fornybare energikilder i alle kommunale formålsbygg.</i>	<i>Se tiltak 1.10</i>	<i>Se tiltak 1.10</i>	<i>Se tiltak 1.10</i>	<i>Se tiltak 1.10</i>	<i>Se tiltak 1.10</i>	
4.3	<i>Gjennomføre vedtatte bestemmelser om fjernvarme i Mohagen industriområde.</i>	<i>Se tiltak 3.5</i>	<i>Se tiltak 3.5</i>	<i>Se tiltak 3.5</i>	<i>Se tiltak 3.5</i>	<i>Se tiltak 3.5</i>	
4.4	Initiere pilotprosjekt for solenergianlegg på låvetak.	Gjennomført pilotprosjekt	Landbrukskontoret	Klimapådriver Glitre Energi	2019	Personalressurser Prosjektfinansieres Søke tilskudd	
4.5	Stimulere til økt uttak av greiner og topper (GROT) som energivirke.	Gjennomførte aktiviteter	Landbrukskontoret	Skogeierlag Tømmerkjøpere	Løpende	Personalressurser	
4.6	Gi veiledning og søknadsbistand til etablering av fornybare gårdsvarmeanlegg.	Antall henvendelser Antall etablerte anlegg	Landbrukskontoret		Løpende	Personalressurser	
4.7	Tilby rådgivning om fornybare og energieffektive løsninger, energisparingstiltak og støtteordninger til boligeiere og eiere av	Antall henvendelser Oppfølgingsrapport: antall og effekt av gjennomførte Enøk-	Klimapådriver	Energiportalen	Kampanje i 2019	Energirådgivere/ infomøter. Kommunal egenandel ca.	

	private næringsbygg.	tiltak 1 år etter rådgivning				70 000 kr pr kampanje.	
Mål 5: Gran kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.							
5.1	Bruke kommunens informasjonskanaler aktivt med å spre kunnskap og informasjon om klima og energi til lokalsamfunnet	Antall infoartikler Webtrafikk Questback-undersøkelse for ansatte	Klimapådriver	Kommunikasjons-ansvarlig	Løpende		
5.2	Gjennomføre en årlig informasjon- og holdningskampanje for ulike temaer innen energi og klima (eksempler: Grønne uker, Mobilitetsuka, Earth Hour).	Gjennomførte aktiviteter	Klimapådriver	Kommunikasjons-ansvarlig	Årlig i perioden 2018-2022	Personalressurser Kommunal egenandel Søke tilskudd	
5.3	Være åpen for grasrotinitiativ (eksempler: økolandsby, Bærekraftig Liv, Transition Town, reparasjonskafé, låne- og delingsordninger).	Antall henvendelser med positiv respons fra kommunen Antall lokale initiativ/aktiviteter	Kultur & Samfunn	Klimapådriver	Løpende		
5.4	Oppfordre skoler og barnehager til å bruke aktører og program som bidrar til økt kompetanse innen klima, energi og bærekraftig utvikling hos barn og ungdom.	Gjennomførte aktiviteter	Skole	Klimapådriver	Løpende		
5.5	Aktivere skolene i ulike prosjekt/tiltak med fokus på å gå, sykle eller samkjøre til skolen for å redusere bruk av privatbil og drosje til skoleskyss.	Gjennomførte aktiviteter	Skole	Klimapådriver	Løpende		
5.6	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å oppnå endrede matvaner og mindre matsvinn	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Klimapådriver	Kommunikasjons-ansvarlig Fremtiden I Våre Hender HRA	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring	
5.7	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å øke gjenvinning av plast og redusere bruk av fossil og ikke-nedbrytbar plast.	Gjennomførte aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	HRA	Klimapådriver Kommunikasjons-ansvarlig	Innen utgangen av 2019	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring	
5.8	<i>Gi innbyggerne kunnskap og praktiske tips for å øke utsorteringsgraden av husholdningsavfall.</i>	<i>Se tiltak 3.4</i>	<i>Se tiltak 3.4</i>	<i>Se tiltak 3.4</i>	<i>Se tiltak 3.4</i>	<i>Se tiltak 3.4</i>	
5.9	Gi alle innbyggere tilgang til ENØK-analyser av boligen sin	Webtrafikk	Klimapådriver	Energiportalen Kommunikasjons-ansvarlig	2018-2019	Årlig lisens: 10-20 000	
5.10	<i>Tilby rådgivning om fornybare og energieffektive løsninger og energisparingstiltak til boligeiere og eiere av private næringsbygg.</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	
5.11	Pålegge alle mottakere av kommunale tilskudd i frivilligheten å utarbeide transportplan/kjørereglement etter føringer gitt av studieforbundene.		Kulturkontoret		Løpende		

Mål 6: Gran kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.

<i>Prioritert område: a) Bærekraftig forvaltningspraksis</i>						
6.1	Gjennomføre informasjon- og holdningstiltak for å øke gjenvinning av plast fra landbruket.	Antall kg plast?	HRA	Landbrukskontoret, Landbrukets Fagråd	2018-2022	Personalressurser Informasjonsmateriell/markedsføring
6.2	Arrangere kurs i energieffektiv kjøring av landbruksmaskiner.	Antall kurs/deltagere	Landbrukskontoret	Norsk Landbruksrådgivning Energigården	2018-2022	Personalressurser Kursutgifter
6.3	Etablere prosjektet «Den dyktige bonden» for å veilede og bistå gardbrukere til å; - forbedre agronomisk praksis som gir lavere klimagassutslipp (eksempler: endret jordbearbeiding, bedre drenering, grøfting, hindre jordpakking). - ta i bruk ny teknologi som gir lavere klimafotavtrykk (eksempler: gjødslingsteknologi, presisjonslandbruk, biogassproduksjon, roboter/droner etc.). - ta i bruk utmarksbeite i områder med tilgjengelige ressurser. - organisere jordleieforhold som gir minst mulig transport. - bruke drivstoff med lavt klimafotavtrykk på landbruksmaskiner. - gjennomføre energieffektivisering av bygningsmassen i landbruket	Gjennomført prosjekt Evaluering av sluttrapport	Landbrukskontoret	Klimapådriver Landbrukets fagråd Norsk Landbruksrådgivning Fylkesmannen Fylkeskommunen RR Andre kommuner	2018-2022	Prosjektfinansieres (Prosjektlederstilling) Kommunal egenandel ca. 130 000 kr årlig i 3 år. Personalressurser
<i>Prioritert område: b) Karbonlagring i jord og skog</i>						
6.4	Gjennomføre informasjonstiltak og forsøksprosjekt for karbonlagring i jord. (Merknad: Inkluderes i prosjektet «Den dyktige bonden»)	Se tiltak 6.3	Landbrukskontoret	Se tiltak 6.3	Se tiltak 6.3	Se tiltak 6.3
6.5	Arbeide for mer bruk av trevirke i bygg.	Se tiltak 1.5 og 7.2	Landbrukskontoret	Se tiltak 1.5 og 7.2	Se tiltak 1.5 og 7.2	Se tiltak 1.5 og 7.2
6.6	Følge opp statlig tiltak for tettere planting	Antall saker	Landbrukskontoret	Kontaktutvalget for skog	Løpende	
6.7	Følge opp statlig tiltak for gjødsling av skog	Antall saker	Landbrukskontoret	Kontaktutvalget for skog	Løpende	
6.8	Veilede skogbruksnæringa til å drive stedstilpasset skogplanting blant annet ved tilpasset treslag til boniteter og bytte treslag på råtemark.	Gjennomførte aktiviteter	Landbrukskontoret	Kontaktutvalget for skog	Løpende	

6.9	Ivareta store sammenhengende skog- og utmarksområder i planprosesser.	Reguleringer Arealplaner	Plan, bygg og oppmåling	Landbrukskontoret	Løpende		
6.10	Begrense utbygging på skogarealer, med særlig vekt på skog med høg bonitet.	Reguleringer Arealplaner	Plan, bygg og oppmåling	Landbrukskontoret	Løpende		
<i>Prioritert område: c) Lokalmatsatsning</i>							
6.11	Stimulere til økt produksjon og salg av lokalmat i Hadelandsregionen.	Antall aktiviteter Questback-undersøkelse for ansatte	Landbrukskontoret	FM-regionmedarbeider Landbrukets Fagråd Hadeland Regionrådsadm	Løpende		
6.12	Stimulere til økt bruk av lokalmat hos lokale serveringssteder og hoteller, på lokale arrangementer og store arbeidsplasser i Gran.	Spørreundersøkelse?	Landbrukskontoret	FM-regionrådsmedarbeider Regionrådsadm	Løpende		
Mål 7: Gran kommune skal veilede og motivere lokale næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.							
7.1	Samarbeide med handelsnæringen om å redusere bruk av plast, bruke gjenvinnbar plast med lavt klimafotavtrykk hvor plastbruk er nødvendig og øke gjenvinning av plast.	Antall butikker/utsalg som innfører tiltaket Antall kg gjenvunnet plast	Næringsrådgiver Klimapådriver	HRA	Løpende	Personalressurser	
<i>Prioritert område: a) Bygg- og anlegg</i>							
7.2	Bruke handlingsrommet i utbyggingsavtaler med mål om redusert energi og klimagassutslipp. Utarbeide en sjekklister for miljøkrav til entreprenører i byggeprosjekter. ✓ Ladepunkter ✓ Vannbåren varme i nybygg ✓ Energiløsninger med lavt klimafotavtrykk ✓ Klimagassregnskap/livsløpskostnader ✓ Tre og materialer med lavt klimafotavtrykk	Sjekklister utarbeidet Andel utbyggingsavtaler hvor sjekklister er ivaretatt	Plan, bygg og oppmåling		Løpende	Personalressurser	
7.3	Arbeide for økt kompetanse og rekruttering til treproduksjon og trebyggeri.	Gjennomført aktivitet	Landbrukskontoret	Almenningene Skogeierlag Skolefaglig rådgiver Hadeland vdg skole Klimapådriver	Løpende		
7.4	Formidle kunnskap om bruk av tre som byggemateriale til arkitekter, konsulenter, entreprenører og eiendomsutviklere.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere	Landbrukskontoret	Prosjektansvarlig Eiendom Klimapådriver	Løpende	Seminarutgifter 20-40 000 kr	
7.5	<i>Tilby rådgivning om fornybare og energieffektive løsninger og energisparingstiltak til boligeiere og eiere av private næringsbygg.</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	<i>Se tiltak 4.7</i>	

<i>Prioritert område: b) Reiseliv</i>						
7.6	Gjennomføre pilotprosjekt og kurs i sertifiseringsordningen «Bærekraftig reisemål» for reiselivsbedrifter på Hadeland	Gjennomførte pilotprosjekt Antall deltakere	Destinasjonsselskap et GHRR	Klimapådriver	Innen 2020	Kursutgifter Prosjektleder (Kommunal egenandel?)
7.7	Stimulere til økt bruk av lokalmat i reiselivsbransjen på Hadeland.	Spørreundersøkelse Registrert lokalmandel/varesortiment	Destinasjonsselskap et GHRR	Landbrukskontoret Regionrådsadm.	Løpende	
7.8	Påvirke lokal hyttebygging til å bli mer klimavennlig, blant annet i form av konsentrerte hyttefelt, tilgang til kollektivtilbud, fornybar energi, begrenset hyttestørrelse, miljøvennlige løsninger for energi, VA, byggematerialer og avfallshåndtering.	Gjennomførte aktiviteter	Plan, bygg og oppmåling	Grunneiere	Løpende	Personalressurser og evt. kommunal egenandel i prosjektet «Klimavennlig hytteliv på Lygna»
<i>Prioritert område: c) Miljøledelse i bedrifter</i>						
7.9	Arrangere informasjonsmøter om miljøledelse i bedrifter og ulike sertifiseringsordninger.	Gjennomførte aktiviteter Antall deltakere Antall miljøsertifiserte bedrifter i kommunen	Næringsrådgiver Klimapådriver	Hadelandshagen	2019	Kursutgifter

Mål 8: Gran kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.

8.1	Spre informasjon om og oppfordre ansatte til å delta på relevante kurs, seminarer, konferanser og andre former for faglig påfyll.	Questback-undersøkelse for ansatte	Alle virksomheter	Klimapådriver	Løpende	Deltakeravgift – skal prioriterer gratis/rimelige tilbud
8.2	Ha klima og energi på agendaen i relevante fagforum og internmøter i kommunen.	Questback-undersøkelse for ansatte	Alle virksomheter Kommunalsjef og enhetsledere		Løpende	
8.3	Delta aktivt i klimanettverk.	Deltakelse på nettverksarenaer Aktiviteter i nettverk	Klimapådriver	Kultur & Samfunn	Løpende	
8.4	Etterspørre kompetanse innen klima og energi ved rekruttering i stillinger og prosjekter hvor dette er relevant.	Questback-undersøkelse for ansatte	Alle virksomheter Kommunalsjef og enhetsledere		Løpende	
8.5	Ha dedikert ressursstilling i kultur- og samfunnsavdelingen som har overordnet ansvar for oppfølging og rapportering av klima, energi, biologisk mangfold og forurensing.	Stilling etablert	Kultur & Samfunn		Gjelder f.o.m. 2018	Personalressurser 50 % stilling
8.6	Gjennomføre kompetansehevingstiltak for lokalpolitikere.	Aktiviteter	Klimapådriver		Løpende	Evt. deltakeravgift